

Telegraful

Organ național-bisericesc

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei
luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900
Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori ne-
francate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:

un șir peti 6 Lei pentru odată, dacă se pu-
blică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

bonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului Te-
legraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Dar un lucru trebuiește

Hotărârea facultății de Teologie din București, cu privire la traducerea și tipărirea în românește a operelor Sfinților Părinți, luată cu aprobare la cunoștință de Înalt Preasfințitul Patriarh Miron, umple inimile noastre de bucurie. «Acei cari vor avea fericirea să trăiască și să vadă adusă la îndeplinire această mare operă, vor putea spune cu drept cuvânt, că au lucrat ceva real pentru ortodoxia noastră necunoscută, uitată și hulită, iar poporul care va citi scrierile marilor noștri dascăli — luceferi ai lumii creștine — va spune conștient, demn și fără sfială: sunt creștin ortodox» (din rap. fac. Buc. către I. P. S. Patriarh).

Munca inițiată este imensă și greutatea de tot felul foarte mari, astfel că vor trece multe șiruri de ani până când frumosul gând va deveni realitate. Dacă însă stăruința în hotărârea luată nu va slăbi pentru nici un motiv, vom ajunge totuși ca prin citirea în românește a sfinților Părinți să ne apropiem iarăși de acel tezaur scump, dela care au plecat și Sfinții Părinți în scrisul lor, de izvorul prim al revelației divine, de Sfânta Scriptură. Și tocmai comoara aceasta ne lipsește. Sunt ani dearândul decând creștinii bisericești ortodoxe-române sunt lipsiți de comoara lor spirituală, de Biblie. Sfânta Scriptură, a cărei lectură trebuie să fie un memento zilnic pentru orișicare, a devenit o raritate. Iată ce ne trebuiește: **edarea în grabă a Sfintei Scripturi.**

Drept introducere în uriașa muncă inițiată de facultatea din capitală aș îndrăzni a propune, aceleiași comisii, traducerea nouă a Sfintei Scripturi. Retipărirea simplă a textelor vechi nu mulțumește. Traducerile de până acum nu redau exact textul original. Am cercetat zilele acestea vers cu vers «Cântarea Cântărilor» și am constatat că textul românesc este câte-odată confuz. Sunt ziceri ce nu se pot pricepe. Pe alocurea nu se observă nici un consecutio temporum. Întâlnim cuvinte nepotrivite etc. Asupra traducerii

Religie și școală

Aderenții școlii cu număr redus de ore pentru religie, sau chiar cu înlăturarea religiei din învățământ, spun că nu cu formule de dogme și cu «povești» biblice trebuie să înzestram capul copilului, — ci cu mai multă cultură. A educa om cult, a-l face destoinic de acțiune culturală! — eată problema școlii moderne.

Această acțiune însă nu este o îndreptare armonică a tuturor aptitudinilor unui om. În consecință: nu-i om dezvoltat armonic acela, în care-i defectuoasă conștiința și e imperfect sentimentul de responsabilitate.

românești la cartea «Proverbelor», Profesorul universitar Popescu-Mălăești a depus o muncă migăloasă și a ajuns la convingerea că «așa cum avem azi traducerea românească a cărții proverbelor este neînțeleasă. Prea puține sunt zicerile ale căror înțeles, în traducere, este același cu cel din original. Pentru biserică ele sunt păgubitoare, căci întăresc părerea că în cartea noastră sfântă se găsesc idei neînțelese, deci nefolositoare, depărtând cu chipul acesta și pe cei ce ar voi cu toată dragostea să le citească și să ia din ele învățături de mare folos și de mult preț» («Studii Teologice» I Nr. 1, 1930, pag. 14) ș. a.

Știm că s'a propus la Sf. Sinod, cu ani înainte, retipărirea Sfintei Scripturi. Nu știm însă care va fi fost ediția de bază luată de Sf. Sinod. Sigur e, că pentru a da Bibliei românești o valoare critică, trebuie să se plece în traducerea ei dela cele mai bune texte originale pe cari erudiția contemporană ni le pune la dispoziție, iar pentru a înveșmânta cuvântul lui Dumnezeu într-o românească demnă de zilele noastre, trebuie să se angajeze cei mai proeminenți bărbați ai scrisului.

Orice întârziere, în săvârșirea acestui lucru, este păgubitoare pentru creștinismul ortodox.

Prof. Nicolae Neaga.

Paulsen narează, că i-ar fi fost anevoie să se regăsească, în viața de student în capitală, după «Sturm und Drang»-ul său, după însălbătăcirea și rătăcirea sa, dacă n'ar fi dus cu sine din casa părintească și din școala sătească opinii, care dau vieții valoare și demnitate. — Deci, chemarea școlii e: a califica pe om pentru viață cu picurarea unor idei, care dau vieții valoare și demnitate. Fără acestea, cultura-i otravă.

Fiecare popor creștin a înălțat întâi biserici și numai după aceea palate, recunoscând astfel, că începutul culturii e religiositatea. Cuvintele înțeleptului Sirah ne vin în minte: «Copilul cel fără de lege face să plângă mamele și să încarunțească părul tatălui-său».

Repet deci: menirea școlii este să dea om întreg pentru viață. Om întreg va deveni copilul prin cultura caracterului. Școala vrea să construiască nu barace improvizate, al căror acoperiș îl destramă primul vânt puternic. Învățătorul e arhitectul caracterului în stare de a rezista viforelor. Cantitatea științei nu valorează alături de calitatea conștiinței.

Clădesc pe nisip ceice se mărginesc la morala laică. Sprijinindu-se pe fir de trestie, ei desigur cad. Fundament solid ne oferă stânca, nu rovina. Fără Dumnezeu, fără lege eternă, nu e succes durabil nici pe terenul pedagogiei, — ba mai ales aici nu poate să fie.

Dela școală mai cerem educație socială. Cu tot dreptul. Omul e icuit în societate, e cetățeanul unui stat. Școala are să deștepte conștiința datoriei către compatrioți și public. Dar întrebăm: cum am putea să realizăm aceasta, fără ajutorul principiilor religiei? Rădăcinile etice sociale se întind profund în solul religiei. Umanitatea, iubirea de oameni și echitatea nu va să fie durabilă, de nu voi urma legea divină: «să iubești pe aproapele tău, ca însuși pe tine» (Matei: 22; 38.). — Respectul autorității se doboară, de nu voi zice ca Sfântul Apostol Pavel: «Cel ce se împotrivesc stăpânirii, rându-

ielii lui Dumnezeu se împotrivesc; și cari se împotrivesc, judecată își vor lua lorși» (Romani: 13; 2.). — Când Napoleon I. a voit să restabilească ordinea în Franța, a intercalat în lege: «*Franța crede eardș în Dumnezeu*».

Această procedură înseamnă a recunoaște în viața socială completa neizbândă a etice pur umane.

Deducția logică din acestea e: Dacă școala vrea să crească copiii pe seama vieții, — religia trebuie să formeze partea esențială a programei școlare. Ceice luptă pentru excluderea religiei, sau ceice caută «surrogat» în morala laică, în etica socială, aceia coboară școala de pe culmea ideală la care s'a ridicat.

Această etică își fixează problema școlară oferind tinerimii o calificare științifică tehnică și alături de cadrele bisericești generale virtuți umane și moravuri firești. În Manual francez de instrucție laică, micul școlar citește la prima pagină: «*Ce-i Dumnezeu?*» Răspunsul: «*Nu se știe nimic despre Dumnezeu*». Pe pagina următoare copilul vede pe Domnul nostru Hristos desenat în figura unui jidov cu caftan. În față stă, drept contrast, omul «liber», o figură de bărbat golan între mașine de aburi, rotative, aerostate și aparate de telegraf. Inscricția spune: «*omul în gloria sa*!» —

Să intuim pe acest om în «gloria» sa, așa cum iese absolvent din școala liberă pe arena vieții. Liberalul francez Edmond Villey, acum un deceniu, a schițat rezultatele etice laice în următoarele cuvinte: «Crește înspăimântător numărul criminalilor. Împreună cu sentimentul religios la copii, e dispărent simțul onoarei și autorității față de părinți... Un copil care n'a învățat să-și cinstească părinții, nu se va pleca nici înaintea autorității publice. Urmarea e decadența generală a conștiinței de datorie. Rezultatul educației ireligioase este deci — înjosirea caracterului. Școala liberă a educat fără considerare la credință».

Așa se prezintă omul în «gloria» sa, lipsit de scop etern, lipsit de Dumnezeuul său. Advocatul Henri Robert în 1913 a ținut o conferință la Paris despre păcătoșia adolescenților — și surprinse pe auditorul său încrăcit cu înspăimântătoare date statistice.

Nu-i mirare dacă, înainte de război, se protestase în Franța contra școlii libere. Astfel s-au născut operele lui Bourget. Iar membrul Academiei franceze, Renè Bazin, în 1912 a publicat în coloanele revistei «Echo de Paris» un articol: «La cruauté laïque», în care protestează în numele poporului contra vandalismului moral al școlii laice, și pe părinții creștini îi agită cu următoarele cuvinte: «Dacă copiii voștri se întorcacasă cu știința de scris, citit și socotit, dar fără cunoașterea lui Dumnezeu, să știți că vi s'a răpit o bună parte de libertate și cea mai prețioasă: libertatea religiei. Dacă bisericile voastre se înalță cu melancolie și fără sunetul clopotelor, sau rămân închise de mâini arbitrare, aduceți-vă aminte, că vi s'a răpit în același timp o bună doză de speranță; dacă se introduc clandestin în casele voastre gazete și pamflete imorale sau icoane senzuale, fiți prevăzători: se atacă onoarea vetrei voastre, se periclitează nevinovăția copiilor voștri. Să știți, că sânt dușmanii voștri de moarte aceia, cari schilăvesc sufletul vostru și al iubiților voștri».

Din școala laică nu vor ieși nici apostoli, nici martiri, ci o generație pitică ce privește cu mâinile în sân, indiferent, cum se cutremură temeliiile creștinismului. În văzul unei astfel de generații este ușor să se distrugă altarele, să se aducă legi separate și să se confişte avuțiile bisericesti. Unde nu este putere, acolo nu-i rezistență. Unde nu-i opunere, necredința își lăfăește orgiile. E rezultatul lucrării lo-gelor masone cu loziuca: a se smulge copilul de sub influența religiei, a se seculariza sufletul lui prin înlăturarea catehismului și eticei creștine din școală.

Acest faliment de educație ar trebui să ne fie de învățătură mai ales nouă.

Presupunem: în cutare școală laică un copil e surprins cu minciuna. Ce o să facă instructorul? Va declara: «Copiilor, nu-i permis să mințiți?» Sau poate va spune, că minciuna aduce pe om în contradicție internă, și de aceea-i lucru urât?

Nu impun copilului asemenea motive! Dar, dacă învățătorul va vorbi acum despre un Dumnezeu Atotștiutor, Care vede și cele mai secrete cugete; dacă le va vorbi despre Anania și Safira, pe cari Dumnezeu i-a pedepsit cu moarte pentru o singură minciună; dacă le va vorbi despre sfinții martiri, cari în prețul min-

ciunii ar fi putut scăpa de cumplite cazne, dar n'au mințit: în sufletul copilului ce adâncă brazdă ară cu ea! Brazdă, ce nu va înlăstina nisipul sburător al vieții de mai târziu. (Urmează).

Răspunsul meu

la comunicatul comitetului Asociației generale a clerului ortodox

(Sfârșit)

5. De ce așa dar, am colaborat, cât și cum am putut în stratul de sus al Asoc. generale, mai înainte de a fi încadrați perfect în aceasta?

Pentru că așa mi-am interpretat, eu personal, rostul meu și pentru că acest rost a fost primit, pe tăcute, cu aprobare, din partea Asociației ce prezidez.

Rostul meu a fost, din acest punct de vedere, să dau lămuriri la București, fraților de acolo, în chestii din Ardeal pe cari nu le cunoșteau; iar dincoaci să pregătesc apropierea, prin o activitate ce o puteam desvolta, mai mult pe risc personal, în straturile de sus ale organizației centrale: comitet și congres dela București.

Cine poate crede, că situația mea ar fi fost de invidiat? sau că aș fi lucrat în spirit de duplicitate sau de nesinceritate, ce se pare a mi se atribui acum?

Că am colaborat cu congresul general și am făcut propuneri, cari au fost primite? Nu aveam oare dreptul și datoria, dacă promisem — din considerații bine înțelese și motivate — onoarea de vicepreședinte al Congresului? Sau să fi refuzat vicepreședinția și de a colabora? Nu-mi puteam asuma nici răspunderea unui refuz de acest fel!

Iar dacă am făcut propuneri, cine va putea s'o tăgăduiască aceea ce o afirm, că am luat asupra-mi să propun moțiuni, în chestii ce se cunosc mai bine de ardeleni, sau în chestii odioase — ca ceea a moțiunii îndrăptate către P. Sf. Episcopi — pentru care nu se găsisse altul care să propună o moțiune; iar eu am făcut-o, cu condiția, ca propunerea mea să nu se discute în congres, pentru a exclude posibilitatea unor eventuale discuții publice ireverențioase la adresa Chiriarilor.

Cred că, nici din acest punct de vedere, n'am de ce mă jena de felul colaborării mele la București, după cum nici alții n'au dreptul, și nici temeiuri suficiente, de a mă prezenta ca inconsecvent.

6. Trec acum la chestia substratului principal al diferendului ivit între Asociația generală și între Asociația A. Șaguna.

Când delegația Asociației generale a solicitat ministerului desființarea parțială a vieții administrative și chiar misionare din Ardeal pentru trecătoare motive de ordin financiar ale statului, delegația și-a zis: să jertfim din organizația eparhială și protopopească, pentru ca să salvăm «viața parohială, care păstrează arterele vie ale comunității creștine».

Rețin dela început împrejurarea, că ministerul însuși, când i s'a deschis ochii să vadă ce înseamnă aceasta «salvare» pentru biserica ortodoxă din Ardeal, a promis episcopilor noștri să revină asupra marelui nedreptăți și asupra primejdiei, de a lăsa descoperită biserica ardeleană, copleșită de culte minoritare, stăpâne pe mari bogății și înfruptate din plin, din bugetul statului.

Dar abstragând dela aceasta, iată, cum se prezintă «viața parohială»

cu «arterele vie ale comunității creștine», în raport cu expedientul de «salvare», după care era să se încuviințeze «leafă» dela stat pentru atâția preoți — și din Ardeal — câți corespund la cifra creștinilor ortodocși, raportată la coeficientul de 1600 suflete.

Grăesc pe baza unor statistici, ce am întocmit, dar nu le-am publicat încă, cu privire la Ardealul bisericesc dela sfârșitul stăpânirii ungurești și dela începutul imperiului românesc.

Ardealul, cu maximum de 2 milioane ortodocși, are — mai bine zis: avea — 1858 comunități bisericești, cu cel puțin tot atâția preoți parohi și administratori. După coeficientul de 1600 suflete de preot plătit de stat, s'ar fi asigurat leafă numai la 1250 preoți. Dar pe ceilalți 608 preoți ardeleni cine i-ar fi plătit? Comitetul Asociației generale a clerului? Sau să fi rămas ei pe din afară?

Altă socoteală: Dintre 1858 de comunități ortodoxe ardeleni numai 208 sunt mai împoporate de 1600 suflete; iar restul de 1650 comunități au mai puțin de 1600 suflete. Ce «salvare» ar fi însemnat pentru acestea soluția propusă, cu ochii închiși în fața realităților, de către frații dela București necunoscători ai stărilor din Ardeal?

Încă o socoteală statistică: Pe urma împrejurării, că avem atâtea sate mărunte, pela munte, sau comunități declimate de uniți cu ajutorul guvernelor ungurești, și că asemenea localități nu pot fi lăsate — chiar din motive de stat — fără de îngrijire duhovnicească prin preoții lor proprii, — iată ce fel de stări mai sunt în Ardeal. De ex. privind comunele cu 300 și mai puține suflete, ortodocșii din Ardeal au 130 comune cu mai puțin de 300 suflete, pe când uniții au 272 comune ar mai puțin de 300 suflete.

Iar analizând situația după coeficientul de 200 și mai puține suflete, găsim, că ortodocșii au d'abia 47 comune de acest fel, cea mai mare parte resturi de ortodocși prin comune acaparate de uniți; pe când uniții au 127 comune bisericești cu mai puțin de 200 suflete, cazuri în mare parte de intruziuni în comune ortodoxe. Cele mai multe din aceste cazuri, nu sunt nuclee de organizație unită înspre nordul Ardealului, unde domină aproape exclusiv Catolicismul și unde Unitismul s'a și pus la încercare puterile în slujba cauzei naționale-românești, — pentru că acolo nu există o primejdie «ortodoxă», — ci Unitismul s'a furisat mai ales în regiunea sudică a Ardealului, unde opera națională în popor o făcea biserica ortodoxă, sprijinită de legăturile sale firești cu țara românească, și unde catolicismul Blajului papistășit însemna, în masele populare, numai o desbinare confesională și o slujire a proselitismului catolic, pe care acum îl servește, la rândul său, și statul român, subvenționând aceste parohii unite, de diferențiere sufletească și de vrajbă politică-națională. Ce economii nu s'ar fi produs, în favorul bugetului statului, dacă — pentru uniți și pentru ortodocși de o potrivă — s'ar fi suprimat subvenția de stat pentru asemenea organisme microscopice?

Și atunci, când acest lux de organizație unită, de concurență confesională și de vrajbă națională — pe care nu o cunosc preoții bucureșteni — este plătit de statul român, se mai cer măsuri restrictive, de către preoți de aceeași credință ortodoxă, împotriva intereselor cultului lor propriu? Mare și neiertat păcat!

Eu, când am condus delegația congresului preoțesc ardelean la București, i-am înfățișat dlui ministru

Costăchescu — în prezența celeilalte «delegații», care se nimerise de față cu noi în biroul dlui ministru — și această problemă, a risipei banului public pentru cultele minoritare. Și li răspundeam dlui ministru — la replica sa, — că, dacă dsa nu are dreptul să «se amestece» în treburile de organizație ale cultelor, are totuși, un îndăbitabil drept și chiar datoria, de a împedea risipa banului public pe organizațiile de lux, mai ales în vremi așa de grele pentru finanțele țării și pentru contribuabili.

Căci, în definitiv, ce altceva înseamnă triumful lor, de a vedea masacrata existența materială a bisericii ortodoxe ardeleni, în privința centrelor ierarhice administrative și misionare și în privința reducerii protopopiatelor la 4—5 de fiecare eparhie din Ardeal?

Noul buget, dorit de frații noștri dela București, iată cum se înfățișează pentru Ardeal:

Romano-catolicii au, la episcopii lor din Alba-Iulia și Timișoara, câte 8 — în total: 16 — canonici celibatari, cu câte 15,550 lei leafă lunară.

Greco-catolicii au: la Blaj 10, la Gherla, Lugoj și Oradea câte 4, iar la Baia-mare 3 canonici, în total 31 canonici, aproape toți, dacă nu chiar toți — cred — celibatari, fiecare cu câte 17,140 lei leafă lunară. Față de aceștia,

biata «dominantă» din ramura ardeleană are: la Sibiu 3, la Arad 3, la Oradea 3, la Caransebeș 3 consilieri (egali ca titlu, nu și la leafă; cu canonicii), cu câte 10,470 lei lunar, iar la Cluj 3 consilieri cu câte 10,510 lei leafă lunară; în total 15 consilieri, deci mai puțini ca cele două episcopii romano-catolice, și cu mai mici lefuri, pentru că nu sunt celibatari, ci oameni cu grele îndatoriri familiare, și cu câte-o singură leafă, deoarece nu au și funcții lătrualnice... decât onorifice!

Să mai continuăm?

Nu mă lasă scârba și durerea și rușinea de ce am ajuns și prin cine am ajuns la atâtea!

Atâtea doar de-aș mai șopti-o fraților din delegația Asociației generale a clerului ortodox din România, că de ex. subsemnatul, acum în al douăzeci și șaselea an de serviciu ca referent și consilier eparhial la Arad, voiu avea leafă lunară de 10,470 lei, din care — după reținerile: curba de sacrificiu și impozite și cotizație la fondul de pensie — voiu primi la mână 5623 lei lunar, din cari să plătesc globalul după leafa din anul trecut și să-mi țin casa, cu patru copii de liceu și... prestigiul de consilier eparhial al «dominantei».

...Iar șoptindu-le aceste, să-i întreb pe frați: Așa, cum vă arătai mai sus, ați înțeles să vedeți biserica ortodoxă din Ardeal și pe slujitorii ei, în mijlocul atâtor minoritari, bo-gați în avari proprii bisericești și totuși, îmbuibăți din visteria sărăcită a statului român, pentru că sunt ajutați de politicieni fără conștiință și de pripirile preoților iscoditori de «salvare» ucigătoare de instituții românești și ortodoxe în Ardealul durilor milenare??

Asociația «A. Șaguna», negăsind cuvenita înțelegere, pe care totdeauna a căutat-o la București chiar și fără de statut de organizare generală, poate, va chibzui: cum să ne constituim și noi în minoritari și să ne îndreptăm cu ponoasele, pe viitor, către «Liga Națunilor»...

Prot. Dr. Gh. Ciuhandu
consilier referent eparhial, Arad
pres. Asoc. clerului «A. Șaguna».

Insolențele Unirii

Foala mitropoliei blăjene, *Unirea*, vătându-se și amenințând, se face ecoul cleveților împotriva arhierilor bisericii noastre ortodoxe din Ardeal, pe cari nu se sfiește a-i declara autori morali ai faptului de a distruge cu dinamită (!) pereții unei capele unite din comuna Poiana, jud. Hunedoara, — încercare săvârșită în 23 Ianuar a. c. de făptași încă nedescoperiți.

Clarissimi Unirii, în «claritatea» puțină a minții lor cătrănite, se cred totuși înarmați cu «documente» și strigă (în Nrul dela 21 Februar a. c.) cu slove grase:

„Înainte fraților” (ortodocși)! „Dinamita în slujba apostoliei ortodoxe” — „Crima dela Poiana” ș. a. m. d.

Nu este întâia oară, — probabil nici ultima oară, — când monitorul mitropoliei dela Blaj, prin născocirile sale, se face cu totul ridicol.

Cititorii, cu scaun la cap, vor și negreși să cântărească, așa cum trebuie, provocările, insolentele și toată atitudinea furibundă a clarissimilor din Blajul de astăzi, cari prin *Unirea* lor țin să fie socotiți, în *prima* linie, catolici, dar în același timp nu se rușinează să afirme, despre capii bisericii ortodoxe, cele mai josnice acuzații.

Biserica ort.-rom. și datoria prezentului

Imprejurări istorice au împiedecat veacuri de-a rândul biserica ortodoxă de a se exprima și de-a putea traduce în realizări prețioase și durabile simțămintele sale. Fructul copt al ortodoxiei nu s'a elaborat încă. În nici unul din domeniile de activitate creștinească biserica ortodoxă n'a fost lăsată până astăzi să-și realizeze toate puterile și să-și întruchipeze idealurile. Și dacă privim ortodoxia în întregimea ei, putem spune că aceste împrejurări nici astăzi nu sunt pe deplin multumitoare. Ba, în unele locuri sânt și acumă cât se poate de regretabile. Vom trece însă dela această privire generală la ceea ce ne interesează mai deaproape pe noi.

Pentru biserica ortodoxă română prezentul oferă o clipă de serioasă cugetare. Răsboiul cel mare, printr-alte multe prefaceri, a făcut și aceea că, a trecut steagul ortodoxiei universale în mâinile bisericii ort. rom. Acesta este un adevăr pe care nime nu-l mai poate desminti.

Nici când, bisericii ort. române și în același timp neamului românesc, nu i s'a făcut cinstă mai mare ca în zilele noastre, dar în același timp, niciodată n'a apăsă pe umerii neamului o răspundere mai grea și mai importantă decât aceasta. Pagina cea mai frumoasă din istoria popoarelor a fost rezervată pentru noi și ne-a fost dată astăzi ca să facem dovada puterilor noastre, să scriem dreptul și ordinea pe care o merităm și o pretindem în înșiruirea popoarelor creștine. Suntem chemați să dăm din ceea ce omul are mai prețios și mai etern în ființa sa, din și în numele credinței și încă în numele credinței genuine apostolice, în numele credinței ortodoxe. Sântem chemați să fim glasul autoritar al ortodoxiei universale.

Vom ști să dăm ceea ce ni se cere? Vom ști să scriem numele neamului cu litere veșnic neperitoare în cartea neamurilor pământului? Aceasta este problema și aceasta este întrebarea cea mare care se pune în clipa de față.

Dumnezeu și-a revărsat harul cu o dărnice fără margini, a dat posi-

bilitatea, dreptul și libertatea neamului românesc ca el să colaboreze cu harul, să realizeze și să-și afirme toate valorile lui spirituale. Dacă ne vom strădui să colaborăm cu harul lui Dumnezeu, în domeniul acesta, neamul românesc va atinge culmea cea mai înaltă și cea mai prețioasă a realizărilor sale în lume. Deci în fața noastră stă un examen și examenile se trec cu cinstă sau cu rușine. Să nu fie cazul din urmă! De aceea socotim că a sosit vremea să lășăm la o parte neînțelegerile mărunte care destramă energiile, să trecem și peste granițele provinciilor, să se facă demersuri și dintr-o parte și din cealaltă pentru îndulcirea raporturilor dintre biserică și stat, și în locul tuturor tractărilor și în locul operei negative, să punem opera constructivă. E necesară unirea creștinească și dragostea sfântă pentru a se lucra armonic la opera cea mare a viitorului.

Să nu uităm că accentuăm la fiecare ocazie credința vie a poporului român din trecut și de astăzi și ne mândrim zilnic cu inteligența și cu spiritul scăpător al românului. Toate acestea însă vor rămâne forme fără nici o valoare, dacă din opintirile acestor însușiri nu iese fructul afirmării noastre ca națiune virtuoașă. Bunul care nu fructifică nimic, e bun mort, inexistent. Și sf. Scriptură spune că pomul ce nu aduce roade, se taie și în foc se aruncă.

Dacă nu ne vom reculege nici în ceasul ai unsprezeceia, dacă nu vom ști folosi bine nici în viitor timpul ce ni s'a dat, nici o scuză și nimic pe lume nu ne mai poate justifica în fața istoriei care înregistrează obiectiv. Și aceasta s'ar putea întâmpla din lipsa noastră de înțelegere a vremilor noastre și din nepătrunderea datoriilor care ne stau în față.

Cu toate greșelile cari s'au făcut până astăzi, totuși nu este cazul ca desnădejdea să se sălășluiască în sufletele noastre. Peste toate insuficiențele, stăpânește o realitate care vine să ne bucure. Dintre toate țările ortodoxe, România are astăzi cei mai mulți studenți în teologie. Iar numărul studenților teologi români, trimiși la studii în străinătate, e mai mare decât numărul studenților teologi al tuturor celorlalte țări ortodoxe laolaltă. Dacă entuziasmul acestor tineri va fi menținut și stimulată, cu credința și știința acestora și cu cea mai largă și sinceră colaborare a tuturor elementelor bune din cuprinsul bisericii ortodoxe române, se poate începe opera afirmării noastre creștinești și naționale.

Țările ortodoxe învinate văd și sânt conștiente de puterile și posibilitățile noastre și se bucură dintr'un anumit punct de vedere, însă pe de altă parte există inerentul amor propriu și ambiția națională a fiecărui popor. Aici aș putea cita o serie întreagă de amănunte interesante, cari toate pledează în interesul nostru, sunt însă lucruri prea delicate desă să poată fi publicate acum.

E conștient și catolicismul de puterea pe care într'un anumit moment fericit am putea-o face lucrătoare, și de aceea am și devenit obiectivul cel mai important al atacurilor catolice.

Deocamdată țările ortodoxe au ajuns toate să-și dea seama de necesitatea colaborării intime întreolaltă. Acesta este motivul pentru care se discută tot mai mult:

1. Convocarea unui congres panortodox,
2. Convocarea unui congres al tuturor profesorilor facultăților și academiiilor ortodoxe din lume,
3. Crearea unui mare organ de publicitate care să fie expresia cea mai de seamă a ortodoxiei. Limba

acestui organ să fie limba cea mai adecvată tuturor teologilor ortodocși.

Acestea ar fi chestiuni preliminare, după care ar urma să înceapă apoi munca stăruitoare și sistematică în toate domeniile.

E bine însă ca și în ce privește chestiunile acestea preliminare, biserica ortodoxă română să fie în rândul prim, să ia inițiativa și să-și mențină locul în care a așezat-o istoria.

După cum vedem, există terenul de muncă, se găsește și materialul, sânt și meșterii, dar nu s'a elaborat încă planul și nu s'a încercat încă solidarizarea voințelor. Ar fi nespun de regretabil și în același timp un mare păcat, ca din o lipsă sau alta să se irosească toate celelalte elemente și să se peardă ocazia pe care providența o îmbie așa de rar neamurilor.

Atena, 6 Februar 1931.

Pr. S. Cădea.

† Preotul Ioan Dima

În ziua de 11 Februar 1931, când fircielele amorțite sub zăpada și arborii despoiați de podoabă așteaptă chemarea la o nouă viață și noua podoabă. În orașul Timișoara, în casele iubitelor sau fiu Emil, inginer-inspector la C. F. R., în nădejdea învierii veșnice s'a stins pe veci făclia vieții venerabilului preot Ioan Dima din Sita-Buzăului, protopopiatul Oituz.

Prin dispariția părintelui Ioan Dima din rândurile preoților, protopopiatul Oituz a pierdut pe ultimul preot care a primit darul misiunii sale sfinte din mâinile Marelui Arhiepiscop Șaguna, a pierdut pe duhovnicul curcnic, care cu suflet neprihănit cu figura sa impunătoare însufla respect, căci întrupa alese calități trupesti și sufletești: un corp viguros, plin de viață, de cumpătate, o frumusețe morală neîntrecută și o conștiință națională pură trează. Aceste calități au fost recunoscute de guvernul care l-a distins cu «răsplata muncii» și cu «coroana României în gradul de cavalier», precum și de autoritatea bisericească, acordându-i-se brâu roșu și titlul de protopop onorar.

A trăit 87 de ani, dintre cari 61 i-a sacrificat răspândirii Evangheliei lui Hristos și a culturii în masele poporului (3 ani ca învățător în Brașov și 58 de ani ca preot).

A suferit cu resemnare loviturile sorții: Văduvia de 38 de ani, escortarea între baionete, în 1916, cale de peste 100 km. pe jos, bătăi din partea jandarmilor unguri atunci când el sub povara anilor nu putea să țină pas cu escortații tineri.

Cu aceeași resemnare a înfruntat durerea, când sub cuvânt de spionaj în 1915, a ridicat din mijlocul familiei și a închis în temnițele Clujului pe ginerele său, capelanul I. Coman, care după 3 ani de suferințe fusese osândit la moarte. Înainte de executarea sentinței, când zorile zilelor de libertate au răspândit primele raze, deținuții politici au fost eliberați, cu vloga de viață secată între zidurile umede. Slab trupest dar viguros sufletește, păr. I. Coman, ca pasărea scăpată din colivie, nu știa cum să se bucure mai mult de libertate. Dar după 3 săptăm. a fost atins de gripă și, din cauza slăbiciunii neputând suporta boala, s'a stăns ca mucenic al neamului. Păr. Dima a pierdut în el pe cel mai apropiat sprijin al bătrânețelor sale.

Rămășițele pământești ale Păr. Dima, la 13 l. c. au fost transportate dela Timișoara în comuna Sita-Buzăului, unde și-a dezvoltat activitatea pastorală între anii 1872—1916, când slăbit s'a retras la fiul său, lăsând conducerea capelanului Ol. Rusu. A fost

adus aici, ca să odihnească veșnic lângă scumpa sa soție și ginerele său, în fața bisericii, la altarul căreia a servit. Luni în 16 Febr. s'a făcut înmormântarea în fața unei asistențe numeroase. Prohodul s'a oficiat, în biserica arhiplină de popor și delegațiile autorităților, de către 12 preoți în frunte cu Preacuc. protopop Ioan Rafiroiu al Oituzului.

Pătrunzătoarele rugăciuni și cântări au făcut ca cei peste 2000 de asistenți să asculte serviciul lung în cea mai mare liniște.

La sfârșitul prohodului păr. protopop a rostit un pătrunzător panegiric, prin care a revocat în mintea tuturor figura și sufletul mare al Păr. I. Dima și activitatea sa de preot devotat și bun român.

În numele, poporului pe care l-a păstorit, vorbește capelanul Ol. Rusu, succesorul său în parohie.

Păr. I. Modroiu, în numele decedatului, și-a luat rămas bun dela fii și fiică, dela celelalte rudeni, dela parohieni, dela preoții împreună slujitori la altarul lui Hristos.

Ca încheiere epitr. Il Ioan Pătea, rostește cuvinte în numele consiliului și episcopiei parohiale.

După acestea, am petrecut la groapă și am aruncat o mână de țărână peste sicriul, lui cu această gândire: Cununile ce-ți acoper sicriul tău, florile ce-ți vor împoobi mormântul, toate vor pieri: va trăi însă deapănarea în sufletele enoriașilor tăi frumoasele flori ale credinței pe care ie-ai cules de pe câmpul Evangheliei lui Hristos și ie-ai plantat cu grijă în brazdele pregătite ale sufletelor lor...

Pr. E. T.

INFORMAȚIUNI

Dela consiliul arhiepiscopesc. Se aduce la cunoștință Onor. preoți următoarele:

1. Orelle oficiale ale Consiliului cât și ale cassei consistorialului sunt dela 8—12 a. m. și dela 3—5 p. m.

2. Avansuri în contra dotațiunii dela stat, din lipsa de fonduri, nu se dau.

Bibliotecă la sate. Duminecă, 22 Februar 1931, s'a continuat cu inaugurarea bibliotecilor donate din partea «Astrei». Reprezentanții Astrei s'au deplasat în comuna Mohu, unde au fost întâmpinați de popor în frunte cu preotul ort., notarul și învățătorii în fața școlii primare de stat. În școală a rostit cuvântul de binevenire preotul nostru Victor Slăvescu. Căpitanul Ioan Berghia, vorbește de «Rostul cultural al «Astrei», și de roadele ei binefăcătoare aduse poporului. Subinspectorul dela oficiul național al cooperației, Mina Grădinar, arată rostul cooperației dovedind cu date ce îmbunătățiri s'au adus prin funcționarea de cooperative și bănci populare în alte țări. Ioan Dragomir, secretarul desp.-lui județului, vorbește despre «Rostul bibliotecilor la sate» spicuiind bucăți de conținut religios moral din trecutul neamului nostru, predând totodată biblioteca. Părintele Victor Slăvescu, preluând biblioteca, roagă desp. județean să admită ca această bibliotecă să poarte numele regretatului profesor octogenar Dumitru Comșa. Învățătorul Ioan Iancu și învățătoarea Aurelia Piso au delectat pe cei prezenți cu cântările și declamările elevilor.

„FRĂȚIETATEA“ institut de credit și economii, societate pe acții în SADU

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «FRĂȚIETATEA» societate pe acții, sunt prin aceasta invitați la

a XX-a adunare generală ordinară

ce se va ține în Sadu, în casele institutului, la 12 Martie 1931, la orele 2 p. m. cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul consiliului de administrație, Bilanțul și Contul Profit și Pierdere pe anul 1930 și Raportul comitetului de cenzori.
3. Descărcarea consiliului de administrație și a comitetului de cenzori.
4. Distribuirea profitului net.
5. Modificarea § 1, 2, 6, 7, 9, 13, 16, 17, 21, 22, 29, 54, 61, 69.
6. Integritatea comitetului de cenzori.

Sadu, la 20 Februarie 1931.

Direcțiunea.

N. B. — Domnii acționari cari doresc a lua parte la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt poftiți, conform art. 20 din statute, a-și depune acțiunile și documentele de plenipotențiere cu o zi cel puțin înainte de adunarea generală la casa institutului până la ora 6 p. m.

Activa

Casa în numerar	25,864.30
Cambii	1.101,389.—
Imprumuturi pe obligațiuni	631,734.—
„ ipotecare	172,422.50
Realități	125,000.—
Acțiuni diverse	6,500.—
Mobilier	2,000.—
	2.064,909.80

Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1930.

Capital social	250,000.—
Fonduri de rezervă	21,168.40
Fondul cultural	3,520.03
Depuneri spre fructificare	1.519.933.90
Conturi-Curente	44,600.—
Reescont la banca «Albina»	185,900.—
Dividendă neridicată	856.42
Dobânzi tranzitoare anticipate	17,755.—
Profit curat	21,176.05
	2.064,909.80

Debit

Interese de depuneri	178,647.30
Cheltuieli:	
Salare	27,000.—
Imprimare, registre, porto, diverse	29,601.—
Impozite	62,873.—
Profit curat	21,176.05
	319,297.35

Contul Profit și Pierdere

Dobânzi și comisioane	295,297.35
Chirii	24,000.—
	319,297.35

Sadu, la 31 Decemvrie 1930.

Pentru contabilitate:
Vasile Timofte
contabil la banca «Albina» Sibiu.

DIRECȚIUNEA:

Dimitrie Bunea m. p., președinte Dumitru Botărel m. p. Constantin Vestemean m. p. Ionel Bunea m. p.
Constantin Barb m. p. Constantin Dăncăneș m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Sadu, la 20 Februarie 1931.

COMITETUL DE CENSORI:

Dimitrie D. Bunea m. p. Ioan Dragomir m. p. Ghedeon Henteș m. p.

Nr. 24/1931.

(13) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II-a de clasa I vacantă, din Tântari, jud. Brașov, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Congrua dela stat conform coalei B.
2. Sesia parohială de 14 jugăre 860 stânjini □.
3. Câte una ferdelă bucate în natură sau contravaloarea ei în bani dela fiecare familie, iar dela jumătățile de familie câte jumătate.
4. Stola parohială stabilită prin hotărârea adunării protopopești, grupa B Nr. 219/926 a tractului Brașov.

Reflecții îndreptățiți la acest post sânt poftiți să-și trimită cererile cu documentele necesare oficiului protopopesic din Brașov în termenul fixat și să se prezinte în parohie, spre a face cunoștință cu credincioșii parohiei.

Tântari, la 30 Ianuar 1931.

Consiliul parohial:

Președinte: Pr. Ilarie Gonția
Notar: Leonte Pausu
paroh.

Văzut:

Protopresbiterul tractului Brașov:
Dr. I. Blaga
protopop.

Nr. 242/1931.

(12) 1—3

Concurs

La ordinul Ven. Consiliu arhiepiscopesc Nr. 665/1931 și în conformitate cu concluzul consiliului parohial din 18 Februar a. c., publicăm nou concurs, cu termen de 30 zile, dela prima apariție în Telegraful Român, pentru întregirea parohiei de clasa III-a Vineția de sus.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul dela stat, conform cu pregătirea și anii de serviciu ai candidatului.
2. Casa parohială cu supraedificate, în stare bună.
3. Sesiunea parohială: 15. jug. 282 stânjini □ pământ arabil și fânăș.
4. Câte 1 (una) ferdelă de bucate, dela fiecare familie.
5. Venitele stolare satorite de adunarea protopopească și aprobate cu ord. Nr. 3108/1928.

Reflecții la acest post sânt poftiți să-și prezinte cererile, provăzute cu toate actele necesare, în termenul susaritat, Oficiului protopopesic ortodox român Oituz, Șercaia, județul Făgăraș, și să se prezinte și în parohie în vreo Duminică sau sărbătoare, cu observarea dispozițiilor regulamentare, spre a cânta, eventual a celebra și a face cunoștință cu poporul.

Șercaia, la 20 Februar 1931.
Valeriu Judele
adm. prot.

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, se poate procura cartea:

Înalt Prea Sfinția Sa Patriarhul României
DR. MIRON CRISTEA
Înalt Regent

OMUL și FAPTELE
Contribuți la studiul istoriei bisericești române ortodoxe contemporane

de
ION RUSU ABRUDEANU
Volumul I

Prețul Lei 500.—, plus spese postale
Lei 20.—. Suma se poate trimite prin mandat postal.

Reverenzi preotesti

După ultimele cerințe
Se execută în termenul cel mai scurt posibil pe lângă preț convenabil la

Croitoria (1) 6—7
Dumitru Dusleag
Sibiu, Târgul Peștelui Nr. 12
În depozit: Ștofe și brăne în permanență

ANUNȚ!

Am onoare a aduce la cunoștință Onoraților dñi preoți români ortodocși, că am redus prețul Părilor preotești la cele de mătase, drăgălașul și frumosul format model «Dr. Cristea» și la cele linse tari preotești, după cum urmează: model «Dr. Cristea» bucată Lei 800, pălării tari linse preotești Lei 600, fără a mai avea alte spese.

Trimit ori și unde cu ramburs, sau trimițând înainte paralele cu mandat postal.

Cu stimă
VASILE MEȘOTĂ
BRAȘOV
strada Murașenilor Nr. 3.

(5) 2—2

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Ad Nr. 493—1930

[10] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III a Sălașului-de-sus, protopopiatul Hațeg, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi apariție a concursului în Telegraful Român.

1. Venitele împreunate cu acest post sunt cele satorite în coala B. pentru întregirea salarului dela stat.

2. Sesiune parohială de 12 jugăre și folosirea celor trei cimitere.

3. Câte 2 măsuri porumb nesfârmit și câte o zi de lucru, — sau echivalentul acelei zile de lucru în bani, — dela 140 case, precum și stola obișnuită în tract.

4. Casă parohială modern zidită, cu supraedificatele necesare.

Reflecții îndreptățiți la acest post sunt poftiți a-și înainta petițiile, provăzute cu documentele necesare în termen, subsemnatului, prezentându-se, cu prealabila încuviințare a acestuia, — în parohie, spre a face cunoștință cu credincioșii.

Hațeg, la 8 Ianuarie 1931.

Oficiul protopopesic ort. român al Hațegului în înțelegere cu consiliul parohial ort. rom. din Sălașul-de-sus.

Sebastian Rusan
adm. protop.

La Librăria Arhidiecezană se află de vânzare cartea acum apărută

Piccolo

a cunoscutei scriitoare, dna **Constanța Hodoș**. Sânt 19 povestiri pline de farmec. Copiii le vor citi cu mare plăcere. Prețul 40 lei, și porto 12 lei trimis recomandat.